

szetesen folyó, mintha élményeit és érzéseit minden komponálás nélkül, azon nyersen adná. Pedig komponál: verseiben legtöbbször megvan a művészi koncentráció, a versétség erős ösztöne. Ezért helyezkedhet bele bizálysá a szabadvers formájába, nem lesz lompos, csak igen kivételesen válik prózaivá. S e formán belül nem a másoktól rótt kerékvágásokba illegeti szekerét, a régi formát meg bírja újítani egy eredeti tehetség jegyével.

Mai nap divat kacérkodni az egyszerűséggel. Bartalis nem ilyen «komplikáltan egyszerű». Sok helyére máris ráillik Babitsnak Dömötör Jánosról mondott szava: «A kifejezés ily egyszerűsége kevésszer szövetkezett az érzés ekkora mélységével.» Bizonyos, hogy «szabadköltőink» nem mindegyikével kapcsolatban merült volna fel emlékezetemben ez a kritikai megállapítás. *Rédey Tivadar.*

Ecsedi István: Hortobágyi Életképek. (Debrecen 1927. Számos képpel.) Ki ne ismerné Ecsedi Istvánt, Debrecen szülöttét, aki csak lapokat olvas. Eleinte megütödtünk szokatlan, darabos magyarságán. Aztán megszerettük, mert vérünkre ismertünk benne.

Csöndesen ballag mellettünk a puszták fia. Pipája mellől ritkán ereszt egy-egy félmondatot, ha nagyon érdemesnek tart egy-egy rövid történetet. De amit mond, annak magja van. Ez a mi szükségünk magyarunk Ecsedi maga.

Tanulmánya eljuttatta őt az egyetemig, de egyéniségében hamisítatlan az maradt, akinek kezdettől megismerjük. Debrecen legkedvesebb cívisé.

Mindig csak mesét mond, jártában-keltében tapasztalt dolgait, apró eseteit, útközben hallott jó mondásokat. S amit elmond, abból mindig tanulunk is valamit. Nyelve a Hortobágy tiszta visszhangja. Egyetlen szólama sem kitalált. Szókinése valóságos ritkasággyjűteménye a tisztántúli magyarságnak. Elbeszéléseiből pedig újabb-újabb képekben tárul elibénk a puszták népének élete.

Hányan tudják ugyan még a csonka hazában is, hogy például mi az a gulyakiverés. Pedig az állattenyésztő nép életének alig van ennél nagyobb eseménye egész esztendőben. Induljunk el hát a Hortobágyi Életképek első lapjain és megkapjuk rá a feleletet, valóban életképet arról, hogy miképpen folyik le tavasszal a «Kihajtás a Hortobágy-pusztára».

Aztán már vele haladunk tovább. Látunk «Örökké égő tüzeket az országút mentén». Végignézzük vele és magyarjaival a Holdfogyatkozást a pusztán, meghallgatjuk az ottjárt hollandusok és anglusok vidám eseteit. Szemébe tekintünk az utolsó (?) magyar vándorköltőnek, Rimanóczy bácsinak és ha útközben elfáradtunk, letelepszünk egy bográc mellé a gulyásfőzéshez vagy a halpaprikához, amit a szerző olyan jóízűen fogyaszt el, hogy szinte jóllakunk olvastában.

Ecsedi kedves rajzainak, tréfáinak értékes kísérője az a Hortobágyi pástor- és betyárnóták című gyűjtemény, amelynek lejegyzésében Bodnár Lajos zenetanár segített a szerzőnek. Mindkettő a debreceni Méliusz könyvesbolt kiadása. *Szilády Zoltán.*

P. Jánossy Béla: A császár bűnbakjai. Ferenc: A csodálatos ember. Kolozsvár. 1927. A magyarországi petyhüdt irodalmi élet közepette öröm azt az intenzív és lelkes munkát figyelni, ami Erdélyben folyik. Ennek a munkának két újabb terméke Jánossy két könyve. Az egyik, a «Császár bűnbakjai» című regény a hanyatló Róma keresztényüldözései korából, folytatásokban már megjelent a «Hirnök» című tekintélyes erdélyi folyóiratban, melynek egyik vezető munkatársa a szerző.

Erről a korról nehéz írni Sienkiewicz hatalmas művének, a «Quo vadis»-nak befolyása nélkül. Jánossy regényének meséje különbözik ugyan Sienkiewiczétől, de a főalakok, a bonyodalom mozgatóinak jelleme sokszor feltűnően hasonlít. A degenerált császár, akit jellemtelen szerencsevadászok vesznek körül, köztük a görög intrikus, a jellemes, az ilyen kormányzattól undorodó rómaiak, akik keresik az igazságot és néha megtalálják (Flavius Clemens consul, Caius Lucianus tribun), végül az üldözött, de békeséges és türelmes keresztények. Jánossynál azonban nem a szimpatikus római ifjút vezeteli szerelme a kereszténységhez, hanem a szép zsidó lányt, Jeddát, téríti meg Caius Lucianus. A császárnak is kevesebb szerepe van, ezzel szemben az intrikus görög, Kalcharias, súlya megnő. Ezenkívül sok többé-kevésbé fontos eltérés van, de a regényen meglátjuk, hogy a szerzőnek igen tetszett a «Quo Vadis», sőt valószínűleg tartjuk, hogy Jánossyt nem a korviszonyok szemlélete, hanem könyvihlet indította a regény megírására.